

Περιγραφή δράσεων των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021-2027 σε πεδία της Κοινωνικής Ένταξης

I. Αξιοποίηση και επέκταση – στα Περιφερειακά Προγράμματα – της πιλοτικής δράσης της UNICEF στην Αττική, για το DI

(πρόθεση συμπερίληψης δράσεων)

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το πιλοτικό πρόγραμμα της UNICEF στην Περιφέρεια Αττικής είναι σε εξέλιξη καθώς και λαμβάνοντας υπόψη ότι το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής και ολοκλήρωσής του ανά περίπτωση αναμένεται εντός του τρέχοντος ή στις αρχές του επόμενου έτους, η εικόνα έχει ως εξής:

- ✓ «Συστημικού» τύπου μέτρα και παρεμβάσεις, η αναγκαιότητα των οποίων διαφαίνεται από την έως τώρα υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος, έχουν προταθεί και συμπεριληφθεί στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή»
- ✓ Με την ολοκλήρωση του πιλοτικού προγράμματος, το οποίο θα δώσει και τα «αποτελέσματα» αλλά και προτεινόμενες και καλύτερα περιγεγραμμένες κατά το φυσικό τους αντικείμενο παρεμβάσεις στο πεδίο, θα είναι δυνατός ο εμπλουτισμός του περιεχομένου των Περιφερειακών Προγραμμάτων.

Ως ενδεικτικές δράσεις για τα Περιφερειακά Προγράμματα ή/και άλλα προγράμματα/ταμεία, προδιαγράφονται οι εξής:

A. Δράσεις ευαισθητοποίησης σχετικά με τις επιπτώσεις της ιδρυματοποίησης στα παιδιά, την πρόληψη, τη δικτύωση και την ανταλλαγή καλών πρακτικών στον τομέα, π.χ. ανάπτυξη ικανοτήτων των εισαγγελικών αρχών και των περιφερειακών κοινωνικών υπηρεσιών.

B. Στο πεδίο πρόληψης της αποϊδρυματοποίησης

- ✓ Κοινωνικοί λειτουργοί για την υποστήριξη της οικογένειας σε επίπεδο δήμου με στόχο την αποτροπή του άσκοπου χωρισμού και της τοποθέτησης των παιδιών σε εναλλακτική φροντίδα, και ιδιαίτερα την αποφυγή σε δομές ιδρυματικού τύπου. Αυτά θα περιλαμβάνουν:
 - Πρόσληψη επιπλέον κοινωνικών λειτουργών.
 - Εκπαίδευση (υφιστάμενου και νέου προσωπικού στα εργαλεία που αναπτύσσονται στο πιλοτικό πρόγραμμα).
- ✓ Επαγγελματική εποπτεία των κοινωνικών λειτουργών που θα υποστηρίζουν την οικογένεια στις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων, οι οποίοι θα συνεργαστούν με τις οικογένειες για την πρόληψη του χωρισμού και την επανένταξη των παιδιών τους από την εναλλακτική φροντίδα, με έμφαση στην αποφυγή της ιδρυματικής φροντίδας.
- ✓ Αναθεώρηση του πλαισίου και ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των υφιστάμενων Κέντρων Κοινότητας για την παροχή οικογενειακής υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών προσέγγισης (outreach services).

Οι παραπάνω υπηρεσίες θα βασίσουν την προσέγγισή τους για τις οικογένειες και τα παιδιά με σύνθετες ανάγκες, σύμφωνα με τη μεθοδολογία και τα εργαλεία διαχείρισης περιπτώσεων που αναπτύσσονται από την πιλοτική εφαρμογή.

Γ. Στο πεδίο της αποϊδρυματοποίησης

- ✓ Σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων αποϊδρυματοποίησης (DI) στο Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων με σταθερή εστίαση στην εδραίωση/επέκταση της αποϊδρυματοποίησης και επίβλεψη μικρότερων ομάδων εμπειρογνομόνων που θα κάνουν παρόμοια εργασία σε περιφερειακό επίπεδο.
- ✓ Ανάπτυξη Σχεδίων Μετασχηματισμού:
 - Δημιουργία ομάδων επαγγελματιών που θα τους ανατεθεί η εργασία σε μια σειρά ιδρυμάτων για την διεξαγωγή αξιολόγησης στα παιδιά, το προσωπικό και το ίδρυμα (Ανθρώπινοι Πόροι, Οικονομικά, Υπηρεσίες)
- ✓ Εκπαίδευση του προσωπικού των ιδρυμάτων για την υποστήριξη της αλλαγής
- ✓ Υποστήριξη της υλοποίησης των σχεδίων μετασχηματισμού, υποστηρίζοντας: α. τα παιδιά να επανενταχθούν στην οικογένειά τους ή να μεταβούν σε άλλες μορφές φροντίδας (αναδοχή και υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση), β. επαναπροσδιορισμός αρμοδιοτήτων/θέσεων εργασίας του προσωπικού των ιδρυμάτων.
- ✓ Ανάπτυξη ικανοτήτων των επαγγελματιών των ιδρυμάτων για την εξατομικευμένη αξιολόγηση των παιδιών και την ανάπτυξη Σχεδίων Φροντίδας με στόχο την αποϊδρυματοποίηση.
- ✓ Ανάπτυξη ενός «καταλόγου» προτεινόμενων υπηρεσιών ως πιθανών επιλογών για τον μετασχηματισμό των ιδρυμάτων στη βάση των διεθνών προτύπων και των τρεχουσών αναγκών για την προστασία των παιδιών.
- ✓ Δημιουργία ταμείου μετασχηματισμού για τα ιδρύματα που θα μετασχηματιστούν σύμφωνα με τις συστάσεις και τις επιλογές του προαναφερθέντος καταλόγου.

Δ. Στο πεδίο της αναδοχής

- ✓ Υποστήριξη της ανάπτυξης της ανάδοχης φροντίδας, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης της επαγγελματικής αναδοχής, για την πρόληψη της ιδρυματοποίησης παιδιών που χρειάζονται εναλλακτική φροντίδα και την περαιτέρω προώθηση της αποϊδρυματοποίησης.
- ✓ Πρόσληψη και εκπαίδευση πρόσθετων κοινωνικών λειτουργών σε περιφερειακό επίπεδο (Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας και Περιφερειακές Αρχές) με έμφαση στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης σε όλα τα στάδια της αναδοχής (εκτίμηση, αντιστοίχιση, τοποθέτηση, παρακολούθηση και επανένταξη στη βιολογική οικογένεια) χρησιμοποιώντας τα εργαλεία και τις κατευθυντήριες γραμμές του πιλοτικού προγράμματος
- ✓ Δραστηριότητες σε περιφερειακό επίπεδο για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την ανάδοχη φροντίδα (παρεμβάσεις στην κοινότητα, δικτύωση και ανταλλαγή καλών πρακτικών). Προκειμένου να υπάρξουν βελτιωμένα αποτελέσματα, θα ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα παρόμοιων δράσεων που έχουν συμπεριληφθεί σε ορισμένα Περιφερειακά Προγράμματα και η δυνατότητα εισαγωγής τους σε μεταγενέστερη χρονική στιγμή και στα υπόλοιπα προγράμματα.
- ✓ Περαιτέρω αναβάθμιση της Υποστηριζόμενης Ανεξάρτητης Διαβίωσης (Supported Independent Living) για την κάλυψη των αναγκών περισσότερων παιδιών.
- ✓ Ίδρυση περιορισμένου αριθμού μικρών ομαδικών σπιτιών (έως 6 παιδιά κατ' ανώτατο όριο) για την υποστήριξη παιδιών με σύνθετες ανάγκες που απαιτούν υψηλότερη υποστήριξη για τη μετάβαση σε ανάδοχη φροντίδα ή υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση.

II. Αποϊδρυματοποίηση

1. Το πλαίσιο πολιτικής στη χώρα

Η πολιτική για την Αποϊδρυματοποίηση έχει ως στόχο το κλείσιμο των ιδρυμάτων και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας, μεταξύ άλλων, μέσω:

- ✓ της ενίσχυσης της υποστηριζόμενης και της ανεξάρτητης διαβίωσης
- ✓ της ανάπτυξης εξατομικευμένων υπηρεσιών σε επίπεδο κοινότητας
- ✓ της ενίσχυσης της πρόσβασης σε συμβατικές (mainstream) υπηρεσίες (συμβατικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς), και
- ✓ της διαβίωσης και της ενεργούς συμμετοχής στην τοπική κοινότητα

για 3 βασικές ομάδες, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία, και τους ηλικιωμένους.

Το εθνικό πλαίσιο πολιτικής για την αποϊδρυματοποίηση ενσωματώνει τους παραπάνω στόχους, με βασικές προτεραιότητες τις εξής:

A. Για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία:

- ✓ Διασφάλιση μιας ισχυρής βάσης υποστηρικτικών υπηρεσιών με στόχο την ενίσχυση και την ενδυνάμωση των οικογενειών, των παιδιών και των παιδιών με αναπηρία
- ✓ Ανάπτυξη μιας σειράς εναλλακτικών μέτρων φροντίδας με στόχο την παροχή στα παιδιά χωρίς γονεϊκή φροντίδα - συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία - ενός περιβάλλοντος οικογενειακού τύπου
- ✓ Διασφάλιση του κλεισίματος όλων των δομών ιδρυματικής φροντίδας
- ✓ Ενίσχυση, προώθηση και περαιτέρω ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία
- ✓ Ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία που φεύγουν από το σύστημα της φροντίδας και για τη μετέπειτα υποστήριξή τους

B. Για τους ενήλικες με αναπηρία:

- ✓ Σταδιακό κλείσιμο όλων των ιδρυμάτων και επανεγκατάσταση όλων των ενοίκων σε κατοικίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας
- ✓ Ανάπτυξη μιας σειράς υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, όπως εκείνη του προσωπικού βοηθού ατόμων από 16 ετών και άνω.
- ✓ Πρόληψη της ιδρυματοποίησης
- ✓ Ανάπτυξη νομικού πλαισίου που επιτρέπει τη συμμετοχή στην τοπική κοινότητα

Γ. Για τους ηλικιωμένους:

- ✓ Ανάπτυξη στρατηγικής και προγράμματος πλαισίου για την αντιμετώπιση των αναγκών των ηλικιωμένων και σχετικών υπηρεσιών
- ✓ Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση των μεταβαλλόμενων αναγκών των ηλικιωμένων

2. Δράσεις στα Περιφερειακά Προγράμματα

Το Πρόγραμμα 2021-2027 της Περιφέρειας Ηπείρου ενσωματώνει στο ΣΠ4 μια ευρεία γκάμα οριζόντιων δράσεων, συνεχιζόμενων και νέων, που στοχεύουν στη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας.

Τα στοιχεία για την Περιφέρεια Ηπείρου, καταδεικνύουν την ύπαρξη 7 δομών κλειστού τύπου για ενήλικες με 149 ωφελούμενους, καθώς και 4 δομών κλειστού τύπου για παιδιά με 132 ωφελούμενους και συνεπώς στοιχειοθετείται η ανάγκη άμεσης έναρξης των δράσεων αποϊδρυματοποίησης. Με δεδομένη την μεταστροφή του μοντέλου της αποϊδρυματοποίησης στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στο πεδίο 1, «προς το κλείσιμο των

ιδρυμάτων και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας», έχουν επιλεγεί δράσεις οι οποίες σταδιακά θα οδηγήσουν στην επίτευξη του στόχου αυτού.

Επίσης, οι δράσεις είναι σε εναρμόνιση με τις βασικές προτεραιότητες της εθνικής πολιτικής για την αποϊδρυματοποίηση για τα άτομα με αναπηρία, τα παιδιά και τους ηλικιωμένους, εφόσον προωθούν και ενσωματώνουν τις προτεραιότητες που αναφέρθηκαν στο πεδίο 1 για κάθε μία από τις τρεις κατηγορίες που αποτελούν προτεραιότητα για την εθνική πολιτική, ήτοι: παιδιά και παιδιά με αναπηρία, ενήλικες με αναπηρία και ηλικιωμένοι.

Στο πλαίσιο αυτό, στο Πρόγραμμα 2021-2027 της Περιφέρειας Ηπείρου έχουν συμπεριληφθεί δράσεις ΕΚΤ+ που αφορούν την παροχή υπηρεσιών φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και για τις 3 βασικές ομάδες στόχους, προωθώντας τόσο την υποστηριζόμενη όσο και την ανεξάρτητη διαβίωσή τους.

Ειδικότερα:

A. Για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία:

- ✓ Δομές ημιαυτόνομης διαβίωσης Εφήβων (ΣΗΔ Εφήβων). Αφορά τη λειτουργία σχετικών δομών για τη μεταφορά και στέγαση εφήβων που διαβιούν σε ιδρύματα. Νέα δράση, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της οποίας θα ξεκινήσει από την αντίστοιχη δράση του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και κατόπιν θα συνεχιστεί στα Περιφερειακά Προγράμματα
- ✓ Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας παιδιών προς αναδοχή. Νέα δράση με στόχο την πρόληψη της ιδρυματοποίησης των παιδιών. Έχει συνέργεια με τις παρεμβάσεις για το θεσμό της αναδοχής του ΤΑΑ και του ΑΔΚΣ καθώς και με τις δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής (βλ. αμέσως παρακάτω)
- ✓ Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. Νέα δράση. Αφορά υποστηρικτικές δράσεις με στόχο την μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα των παιδιών και εφήβων στην φροντίδα σε επίπεδο ανάδοξης οικογένειας [συμπεριλαμβανομένης και της οικογένειας του επαγγελματία αναδόχου]. Ειδικότερα, προβλέπεται η υποστήριξη του παιδιού, αφενός, στη σχέση του με την ανάδοχη οικογένεια, μέσω της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στο παιδί και στους ανάδοχους γονείς, και, αφετέρου, στη σχέση του με τη φυσική οικογένεια, έτσι ώστε να διευκολυνθεί στις περιπτώσεις που το συμφέρον του παιδιού επιβάλλει την επιστροφή του σε αυτή. Σημειώνεται ότι για τη περίπτωση του θεσμού του επαγγελματία αναδόχου [που αναφέρεται στην αναδοχή παιδιών ΑΜΕΑ με ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% , καθώς και στις περιπτώσεις της επείγουσας αναδοχής], συντρέχει αντίστοιχη παρομοίως παρέμβαση για την ενεργοποίηση του θεσμού αυτού καθ' αυτού στο ΤΑΑ και στο ΑΔΚΣ.
- ✓ Ανάπτυξη και Ενδυνάμωση Διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/ συνεκπαίδευσης μαθητών/-τριών με Αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση. Συνεχιζόμενη δράση. Βασική δράση συμπεριληπτικής εκπαίδευσης στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση, με στόχο την πρόσβαση στα παιδιά με αναπηρία /ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στις συμβατικές (mainstream) υπηρεσίες εκπαίδευσης (εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς), βασικό στόχο της πολιτικής αποϊδρυματοποίησης. Έχει συνέργεια με τις δράσεις συμπεριληπτικής εκπαίδευσης του τομεακού προγράμματος ΑΔΚΣ
- ✓ Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης. Η δράση αφορά τη «νέα» Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής, η οποία εμπίπτει στην πολιτική “Εγγύηση για τα Παιδιά”, έχοντας νέα στόχευση στα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών με αναπηρία

B. Για τους ενήλικες με αναπηρία:

- ✓ Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑμεΑ (ΣΥΔ ΑμεΑ). Συνεχιζόμενη δράση για την ανάπτυξη της υποστηριζόμενης διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία σε επίπεδο κοινότητας με στόχο την αποϊδρυματοποίηση τους ή την αποφυγή της ιδρυματοποίησης τους
- ✓ Κέντρα Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ (ΚΔΗΦ). Συνεχιζόμενη δράση για την υποστήριξη της διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα με την παροχή υπηρεσιών ημερήσιας φροντίδας και τη σύνδεσή τους με την τοπική κοινωνία
- ✓ Πρόγραμμα προσωπικού βοηθού και κοινωνικού φροντιστή ΑΜΕΑ. Βασικές νέες δράσεις για την ενίσχυση της ανεξάρτητης διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία. Όσον αφορά τη δράση του προσωπικού βοηθού, η πιλοτική της εφαρμογή θα ξεκινήσει από την αντίστοιχη δράση του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και κατόπιν θα συνεχιστεί στα Περιφερειακά Προγράμματα, καλύπτοντας όλες τις μορφές αναπηρίας ατόμων ηλικίας από 16 ετών και άνω.
- ✓ Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς. Νέα δράση η οποία αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου και της διαβίωσης και ενεργούς συμμετοχής στην τοπική κοινότητα. Στις ομάδες στόχου περιλαμβάνονται και τα άτομα με αναπηρία.

Γ. Για τους ηλικιωμένους:

- ✓ Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ). Συνεχιζόμενη δράση για την υποστήριξη της διαβίωσης των ηλικιωμένων στην κοινότητα με την παροχή υπηρεσιών ημερήσιας φροντίδας και τη σύνδεσή τους με την τοπική κοινωνία
- ✓ Πρόγραμμα προσωπικού βοηθού και κοινωνικού φροντιστή για ηλικιωμένους. Νέα δράση, παρόμοια με τη δράση του προσωπικού βοηθού και κοινωνικού φροντιστή για τα άτομα με αναπηρία, στοχευμένη στην ανεξάρτητη διαβίωση των ηλικιωμένων
- ✓ Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς (βλ. παραπάνω, δράση για τους ενήλικες με αναπηρία). Στις ομάδες στόχου περιλαμβάνονται και οι ηλικιωμένοι

Επισημαίνεται ότι αρκετές από τις προαναφερόμενες δράσεις των πεδίων Α, Β, Γ, συνδέονται επίσης με την πολιτική «Εγγύηση για τα Παιδιά» (Child Guarantee) και τον τομέα πολιτικής της μακροχρόνιας φροντίδας (Long Term Care) (βλ. παρακάτω αντίστοιχα πεδία).

III. Μέτρα για την «Εγγύηση για τα Παιδιά»

1. Το πλαίσιο πολιτικής στη χώρα

Η πολιτική “Εγγύηση για τα Παιδιά” έχει ως στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ιδίως των παιδιών που ανήκουν στις πιο ευάλωτες ομάδες πληθυσμού με στόχευση:

α) σε 5 βασικούς τομείς πολιτικής: προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, στέγαση και διατροφή, και

β) σε βασικές κατηγορίες παιδιών σε επισφάλεια ή ανάγκη, όπως παιδιά που ζουν σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση, παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα, παιδιά με αναπηρίες, παιδιά μεταναστών και προσφύγων ή Ρομά, κτλ.

Η παραπάνω στόχευση έχει ενσωματωθεί στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την «Εγγύηση για τα Παιδιά» (1ο σχέδιο, το οποίο υποβλήθηκε επίσημα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την 31/3/2022, από το ΕΚΚΑ ως Εθνικό Συντονιστή για την Εγγύηση για το Παιδί).

Στον εν λόγω Σχέδιο Δράσης:

- ✓ Εντοπίζονται οι κατηγορίες παιδιών σε ανάγκη και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν στην πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΔ στοχεύει, μεταξύ άλλων, σε:
 - παιδιά σε μη αστικές ή αγροτικές και ορεινές περιοχές, σε παιδιά σε νησιά,
 - παιδιά από μονογονεϊκές ή πολυπληθείς οικογένειες που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο φτώχειας
 - παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες
 - παιδιά Ρομά
 - παιδιά με αναπηρίες
 - παιδιά που διαβιούν σε ιδρύματα
- ✓ Τίθενται οι ποσοτικοί και ποιοτικοί στόχοι του ΕΣΔ για:
 - τη μείωση της παιδικής φτώχειας και την κοινωνική προστασία των ομάδων στόχου
 - την πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα
 - την πρόσβαση σε εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες
 - την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη
 - την πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή
 - την πρόσβαση σε στέγαση
- ✓ Ενσωματώνονται μέτρα και δράσεις, υφιστάμενες και προγραμματισμένες, για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, καθώς και το υποστηρικτικό πλαίσιο για μια πολιτική συνεκτική και ολοκληρωμένη.

2. Αναφορά δράσεων και τεκμηρίωση με βάση το υλικό

Το Πρόγραμμα 2021-2027 της Περιφέρειας Ηπείρου ενσωματώνει στο ΣΠ4 οριζόντιες δράσεις, συνεχιζόμενων και νέων, οι οποίες αφενός περιλαμβάνονται και προβλέπονται στο προαναφερθέν - στο πεδίο 1 - Εθνικό Σχέδιο Δράσης, αφετέρου προκύπτουν και από τα ακόλουθα στοιχεία για την παιδική φτώχεια στην Περιφέρεια Ηπείρου, όπως ενδεικτικά τον αριθμό των 12.666 ωφελούμενων του Προγράμματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και τον αριθμό των 3.319 παιδιών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής (σχολικό έτος 21/22) και διαβιούν σε οικογένειες με εισοδήματα κάτω του ορίου της φτώχειας. Επίσης, το ποσοστό παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας στην Περιφέρεια ανέρχεται σε 19,4% (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020 - στοιχεία που εστάλησαν μετά από αίτημα της ΕΥΣΕΚΤ).

Οι εν λόγω παρεμβάσεις για στήριξη από το ΕΚΤ+ είναι οι εξής, ανά τομέα:

A. Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα:

- ✓ Πρωώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης. Η δράση αφορά στη «νέα» Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής, η οποία εμπίπτει στην πολιτική “Εγγύηση για τα Παιδιά”, έχοντας νέα στόχευση στα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα (βλ. παραπάνω, δράσεις για την αποϊδρυματοποίηση).

B. Εκπαίδευση:

- ✓ Ανάπτυξη και Ενδυνάμωση Διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/ συνεκπαίδευσης μαθητών/-τριών με Αναπηρία ή/και ειδικές

εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση (βλ. παραπάνω, δράσεις για την αποϊδρυματοποίηση).

- ✓ Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης STEM (ΚΔΑΠ STEM). Αφορά τη λειτουργία σχετικών δομών για παιδιά γυμνασίου (13-15 ετών) χαμηλών εισοδηματικών κριτηρίων. Τα ΚΔΑΠ STEM στοχεύουν στην εξοικείωση των παιδιών σε προγράμματα μαθηματικών, φυσικής και ρομποτικής, δεδομένων των χαμηλών ποσοστών εξοικείωσης τους με τα αντικείμενα αυτά. Αποτελεί νέα δράση, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της οποίας θα ξεκινήσει από την αντίστοιχη δράση του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και κατόπιν θα συνεχιστεί στο Περιφερειακό Πρόγραμμα.

Γ. Στέγαση:

- ✓ Στον τομέα της στέγασης οι δράσεις συνδέονται κατά κύριο λόγο με την πολιτική αποϊδρυματοποίησης και είναι: α) οι Δομές Ημιαυτόνομης Διαβίωσης Εφήβων (ΣΗΔ Εφήβων) και β) η Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας παιδιών προς αναδοχή (βλ. παραπάνω δράσεις για την αποϊδρυματοποίηση).

Κοινωνική Ένταξη ως οριζόντια διάσταση:

Εκτός των παραπάνω δράσεων, περιλαμβάνονται δράσεις οι οποίες δεν στοχεύουν σε κάποιους από τους 5 βασικούς τομείς της πολιτικής «Εγγύηση για το Παιδί». Αφορούν ωστόσο ομάδες παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα και στοχεύουν στην κοινωνική τους ένταξη και τη διαβίωσή τους στην τοπική κοινότητα ή έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα:

- ✓ Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής (βλ. παραπάνω δράσεις για την αποϊδρυματοποίηση).
- ✓ Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. Νέα δράση η οποία αφορά ιδιαίτερα ευάλωτους εφήβους και νέους) με ενυπάρχοντα πολλαπλά και εδραιωμένα μειονεκτήματα, οι οποίοι ενδέχεται να υφίστανται μια μακρόχρονη αποσύνδεση από τον κυρίαρχο κοινωνικό ιστό. Η δράση περιλαμβάνει ενδεικτικές παρεμβάσεις για την παραμονή τους στην εκπαίδευση, τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες στην κοινότητα και στα κοινά, την υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος, κτλ.
- ✓ Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. Νέα δράση η οποία αφορά την υλοποίηση ολοκληρωμένων εξατομικευμένων παρεμβάσεων στο σύνολο των τομέων πολιτικής της Εγγύησης (υγεία, εκπαίδευση, προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, στέγαση, διατροφή) και δύναται να αφορά παιδιά από μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού ή/και σε συνθήκες φτώχειας ή σε οικογενειακά περιβάλλοντα με γονικά προβλήματα (πρώην φυλακισμένοι, άνεργοι γονείς ή γονείς ΑμεΑ που χρήζουν υποστήριξης κ.α.).
- ✓ Ομοίως με το πνεύμα της ανωτέρω δράσης: η πλειονότητα των δράσεων που έχουν συμπεριληφθεί στους ΕΣ 4^η έως 4ιβ, πέραν των όσων έχουν έως τώρα ονοματιστεί, συμβάλλουν στην πολιτική της «Εγγύησης για το Παιδί» εφόσον ωφελούνται και νοικοκυριά με παιδιά, είτε άμεσα (πχ κοινωνικά παντοπωλεία, φαρμακεία, κλπ) είτε έμμεσα (Κέντρα Κοινότητας, κλπ).

IV. Μακροχρόνια φροντίδα – Long term care

1. Το πλαίσιο πολιτικής στη χώρα

Η Μακροχρόνια Φροντίδα περιλαμβάνει μια σειρά υπηρεσιών και βοήθειας για άτομα, κυρίως ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία με στόχο την εξασφάλιση της πρόσβασης σε υγειονομική και μακροχρόνια φροντίδα, την αντιμετώπιση των ανισοτήτων για την πρόσβαση στη φροντίδα και σε υπηρεσίες υγείας. Συνδέεται τόσο με τον τομέα πολιτικής της Κοινωνικής Πρόνοιας όσο και με τον

τομέα πολιτικής της Υγείας. Αφορά τις καθημερινές δραστηριότητες διαβίωσης στο πλαίσιο είτε της υποστηριζόμενης είτε της ανεξάρτητης διαβίωσης, και την παροχή υπηρεσιών μέσω των προνοιακών δομών, των δομών υγείας ή υπηρεσίες κατ' οίκον.

Στο πλαίσιο της προστασίας των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, τα δύο Υπουργεία, Εργασίας και Υγείας, θα αναπτύξουν εξειδικευμένες στρατηγικές για την μακροχρόνια φροντίδα των ηλικιωμένων. Το Υπουργείο Εργασίας θα σχεδιάσει και θα εφαρμόσει πιλοτικό πρόγραμμα για την πρόληψη της ιδρυματοποίησης των ηλικιωμένων. Όταν οι στρατηγικές και οι πιλοτικές παρεμβάσεις ολοκληρωθούν, τότε μπορούν να εξειδικευθούν για τα περιφερειακά προγράμματα παρεμβάσεις μακροχρόνιας φροντίδας στους τομείς κοινωνικής προστασίας και υγείας, οι οποίες θα συμβάλουν στην ενίσχυση των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και στην ενεργό και υγιή γήρανση.

Αλλαγές που τυχόν προκύψουν από την ανωτέρω διαδικασία θα αποτυπωθούν στην Ενδιάμεση Αναθεώρηση του Προγράμματος το 2025.

2. Αναφορά δράσεων και τεκμηρίωση με βάση το υλικό

Στο Πρόγραμμα 2021-2027 της Περιφέρειας Ηπείρου έχει συμπεριληφθεί στο ΣΠ4 ένα πλέγμα οριζόντιων δράσεων που αφορούν την μακροχρόνια φροντίδα των ΑμεΑ και ηλικιωμένων και συνδέονται με τους βασικούς εθνικούς τομείς πολιτικής της Κοινωνικής Πρόνοιας όπως και με τις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την εθνική πολιτική της Αποϊδρυματοποίησης (όπως αναλύθηκε στο σχετικό πεδίο ανωτέρω).

Στο πλαίσιο αυτό, οι δράσεις του Προγράμματος της Περιφέρειας Ηπείρου 2021-2027 αφορούν α) την παροχή υπηρεσιών φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας μέσω της λειτουργίας δομών ανοικτής φροντίδας και β) την ανάπτυξη υπηρεσιών ανεξάρτητης διαβίωσης και κατ'οίκον φροντίδας.

Ειδικότερα, αυτές είναι:

A. Για ΑμεΑ:

- ✓ Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑμεΑ (ΣΥΔ ΑμεΑ)
- ✓ Κέντρα Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ (ΚΔΗΦ)
- ✓ Πρόγραμμα προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ

B. Για ηλικιωμένους:

- ✓ Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)
- ✓ Πρόγραμμα προσωπικού βοηθού και κοινωνικού φροντιστή για ηλικιωμένους